

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nerancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emerio Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
peik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekestein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsébet-köru).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifară
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 116.

Brașov, Joi 26 Mai (8 Iunie).

1905.

Din cauza sfinte sârbători, diavul nu va
apăre până Vineri seara.

Să nu slăbim în lupta pentru școle!

Tot mai mult se arată semnele
ingrozitoare ale decadenței spiritului
național la noi, în această eră a aco-
modărei, a concesiunilor și a capitu-
lațiilor cu „etape“.

Nu voim să vorbim aici de nise
aparițiuni din viața publică politică,
ci despre desastrelor, ce condamnați
suntem de ale înregistra mai des, de
un timp încoco, în viața noastră șco-
lară.

Multe și mari sunt jertfele ce le
aduce poporul nostru pentru învățăm-
entul său românesc și mai multe
și mai mari piedeci și mai multe
și prigoniri, ce le întâmpină în nisui-
nța lui măreț și nobilă din partea
șovinismului violent a celor dela
cârmă. Ei, bine, pentru a nu slăbi în
stăruința și curajul său și pentru de
a-și conserva neîntrerupt acel grad
de însuflețire, de care are neapă-
rată lipsă poporul nostru, spiritul lui
național trebuie cultivat, susținut și
întărit cu toate mijloacele posibile și
ertate.

Este un mare rău, decât eșem-
plul, ce-l dau poporului aceia, cari
sunt în primul rând chemați a-l sprij-
ini în nisuițele sale, este demoraliz-
ător. Și el devine demoralizator în-
dată-ce cei chemați de a se pune în
fruntea poporului, în a-l conduce în
lupta pentru școlele lui, stau indife-
renți la o parte, se codesc, său, în
casul cel mai bun, nu au curajul de
a da piept cu curente dușmane
limbei și culturii noastre, fiindcă, de
am ajuns să fim și noi „înțelepți“ și
să ne acomodăm său, întrebându-l
o vorbă a Românului, să ne dăm după
păr.

Aceste coșetări ni-le-a deșteptat
ceterea conștienței, ce am publi-
cat-o în numărul nostru de Sâmbăta,
și în care ni-se descrie cu culorile
cele mai strigătoare sorțea școlei ro-
mâne din Micăsasa. Această comună e
numai câteva ore depărtată de Blași
și se ține de archidiecea, care este
dirigiată de consistoriul din Blași.
Și totuși vedem cu durere, că a fost
cu puțință, ca poporul credincios din
Micăsasa să fie amăgit de preotul său
într'atata, încât să se înduplece a
părăsi școla sa confesională română
și a se învoi ca să fie înlocuită prin-
tr'o școlă de stat sub pretextul, că
omenii sunt așa de săraci încât nu
mai pot aduce nici o jertfă pentru
școla lor românească.

E un cas în totă privința deplora-
bil. Preotul, notarul cercului, fie-care
având interese deosebite, cel dintâi
fiind scris pe lista celor ce primesc
ajutor de la stat, — nu se sfiesc a
agita în ziua mare în contra existen-
ței școlei române, ducând poporul în
rătăcire și pe cărări contrare intere-
selor sale de dezvoltare și păgubitoare
bisericeii. Er din partea autorității su-
perioare nu se întâmplă nimic, nu se
face nici măcar o slabă încercare de
a pune stavilă lucrării nefericite de
subminare a acestor fruntași, cari și-au
uitat de chemarea și datoria lor.

Așa cel puțin suntem noi infor-
mați. Am dori să se constate, că
consistorul din Blași nu e uici-decum
înclinat a lăsa această școlă în plata
Domnului și că, decât a întrelăsat a
lua măsuri de cu vreme pentru a-o
scăpa din ghiarele peirei, va face cel
puțin acum tot ce trebuie și se pōte
pentru susținerea ei.

În tot cazul ar trebui să se cer-
ceteze prin ce mijloce a fost adus
comitetul comunal cât și cel paro-
chial acolo, ca să subscrie procesul
verbal în favorul înființării școlei de
stat.

Ar fi o adevărată nenorocire,
decă spiritul destructiv al oportunis-
mului, gata de a intra în ori-ce toc-
melă, ar slăbi, în momentele cele
mai grave ale vieții noastre bisericeii
și naționale, și mai mult energia de a
lupta a celor cari stau în fruntea popo-
rului.

Brașov, 25 Mai v.

Crisa ungară. Nimic hotărîtor încă
până în momentul de față. Se afirmă chiar,
că până după Rosaliile gregoriane nu se
va numi un guvern nou. În cercurile po-
litice din Budapesta se comentază viu fap-
tul, că președintele tribunalului consu-
lar internațional a rămas în fața
Kvassay a sosit la Budapesta și a con-
ferit în decursul zilei de ieri cu Francisc
Kossuth în cestiunea crizei. Tot eri înainte
de amiazi Kvassay a participat la ședința
comitetului dirigiuitor al coalițiunii și a
declarat, că, fără a avea vre-o însărcinare
deosebită, dorește a tracta cu comitetul
vrînd să scie, decât se pōte rezolva criza
pe baza numirei unui guvern de tranziție?
El a mai declarat, că nu se cere de-ocam-
dată să i-se voteze noului guvern nici re-
cruți, nici budget, de ore-ce guvernul de
tranziție are ca scop organizarea unei ma-
jorități noue pe baza unui program, care
ar conține și unele concesiuni. Kvassay a
mai lansat ideea, că ar fi bine, ca parla-
mentul ungar să urce cvota cu 6-7%,
câci în schimb ar fi posibilă stōrcerea de
concesiuni noue.

După o telegramă din Budapesta, co-
mitetul dirigiuitor al coalițiunii a refuzat
(?) să intre în tratări cu Kvassay.

Am amintit eri, că camera magna-
ților încă e decisă a lua poziție în cesti-
unei crizei. După cum se anunță acum, con-
tele Szechény a conferit în privința acesta
cu mai mulți membrii ai camerei. Obiec-
tul discuțiunii l'a format cestiunea, decât
n'ar fi oportun să se convoce în ședință
camera magnaților, ca să redacteze și ea
o adresă către corōnă în afacerea crizei.

**»Deplină mână liberă pe terenul ins-
trucțiunii«.** »Budapesti Hirlap«, unul din
organele fruntașe ale coalițiunii, se laudă
în numărul său de la 6 Iunie, că progra-
mul cu care ar veni la cârmă țării ma-
joritatea coalițiunii, e un program bogat. În
program se cuprinde lărgirea dreptului in-
lectorat, academie consulară maghiară, »de-
plină mână liberă pe terenul instrucți-
unei din punct de vedere național ma-
ghiar« etc. etc.

Rînd pe rînd ies așa-dér pe față ko-
suthianii cu planurile și programele lor,
decă vor veni la cârmă, și pentru-ca mo-
lohului maghiarisării să i-se stîmpere fō-

mea, sunt gata a-i arunca cu mai multă abu-
danță în gură școlele și învățămîntul na-
țiunilor nemaghiari prin făurirea de pro-
iecte și legi mai strașnice, ca cele ale lui
Berzeviczy.

Din dieta Bucovinei. Săptămîna tre-
cută s'a încheiat sesiunea dietei bucovi-
nene prin o memorabilă ședință, în care
au eșit biruitori Românii. Se scie, că în
urma unor neînțelegeri ivite în sinul clu-
bului liberal, deputații români, cari până
bine de curînd făceau parte din acest club,
și-au anunțat eșirea lor din această însoțire
liberală și s'au atașat clubului conservator.
În ultima ședință a sesiunii dietale, rămă-
șițele clubului liberal, din care mai fac
parte deputații ruteni, evrei și germani
liberali, au dat un asalt desperat asupra
deputaților români, care a suferit însă un
complet fiasco. Majoritatea dietei după lungi
și forte pasionate discuțiuni a luat urmă-
toarele concluse: fondarea băncii țării, fu-
siunea băncii fonciare cu banca țării, cu-
mularea postului de president al băncii
țării cu un mandat în comitetul țării și
alegerea presidentului băncii țării în per-
sona deputatului român. Dr. Florea Lupu
cu un salariu anual de 16,000 cor. Ședința
lungă și furtunosă s'a terminat Joi nōptea
la orele 2, când mareșalul țării bar. Vas-
silco a declarat, între urale la adresa Maj.
»Propune acum să se aleagă un comitet. Vă

Regele Spaniei în Anglia. Regele Spa-
niei a sosit alaltăeri în Portsmouth. În
discursul de mulțumire pe care l'a adresat
primarului pentru primirea făcută, a dis:
Am venit să vizitez pe Regele Eduard,
pentru a strînge și mai mult legăturile
dintre Anglia și Spania, cari sunt cu atât
mai intime și sincere, cu cât se basază pe
iubirea de pace și pe eșfortările comune
pentru mîrirea culturii și comerțului.—El
a fost primit la gară de regele Eduard și
de o enormă mulțime, care i-a făcut ova-
țiuni. Se luaseră cele mai severe măsuri
de pază.

**Italia amenință să ocupe un port tur-
cesc.** Diavul »Zeit« primesc din Constan-
tinopol scirea, cum că se confirmă, că de
10 zile năvi de răsboi italieni ocupă por-
tul Taaz de pe cōsta Yemenului și refuză
să se pace, decât nu se va da satisfacție Ita-
liei pentru asasinarea la Yemen a unui
cetățean italian. Avîndu-se în vedere di-
ficultățile Porței de a pute da satisfacția
cerută, sunt temeri că Italia va ocupa de-
finitiv acel port.

**De ce nu se pot împlini
pretenșiunile Maghiarilor.**

„Budapesti Hirlap“ de la 6 Iu-
nie publică nise declarațiuni impor-
tante, ce i-le-a facut corespondentului
său vienes un aristocrat austriac.
om al Curții, cu privire la păreri, ce
domnesc în Viena în ce privește pre-
tenșiunile maghiare și criza.

— Unitatea armatei, dice amintitul
aristocrat austriac, este o necesitate de
stat și dinastică. Ori cum am întorce lu-
crurile, cele două state sunt expresiunea
imperului unitar, a dinastiei de Habsburg.
Ce ne spune viața practică? Esclusiv aceea,
că dinastia de Habsburg, său imperiu uni-
tăr de sub sceptrul Majestații Sale, este

compus din diferite popōre și naționalități
și consistența acestor popōre deosebite o
garantază numai o singură legătură: arma-
ta unitară. Câtă vreme această armată
e unitară, unitară e și monarhia, și di-
nastia încă stă pe base solide. Decă se va
desface această unitate, de sine urmēză dis-
membrarea monarhiei. Căci bine să vă
gândiți: ori-ce naționalitate înclină în altă
parte, servesece alte scopuri, și acesta ar
face-o cu deosebire atunci, când încetază
acea mare autoritate, adevă presiunea ce
se pōte exercita încă aqi asupra diferitelor
popōre prin armată.

Din punct de vedere politic nu este
nicî cuviincios, nici cu scop, că Maghiarii
pun la ordinea zilei unitatea armatei, căci
Maghiarii au încă aqi — adevărat că nu-
mai la aparență — un rol între puterile
europene. Decă vom separa armata și ast-
fel ne vom slăbi influența în afară, în
cădē la nivelul micelor state balcanice.
Adevărul este, decî, că prestigiul Austro-
Ungariei în afară nu-l pōte da decât ar-
mata de aqi unitară, numai această armată
unitară garantază popōrelor pacea și țēri-
lor noastre nedismembrarea.

Etă secretul de ce aqi, în mijlocul
constelațiilor politice actuale, nu este per-
mis nimēnui a-se atinge de razimul cel
mai sigur al monarhiei.

Sciindu-se lucrurile aceste, corect și
de Duminecă — pîc că se nūtea
cestiunea până la frîngeră panei și a qte-
noi renunțăm la consolidarea internă și
esternă a Ungariei și o espunem tuturor
primejdiilor, fiindcă regele nostru consti-
tuțional nu dă comanda maghiară? În au-
diențele, ce le-a acordat, Majestatea Sa a
spus clar și sincer, că în actuala conste-
lație, chiar decât ar voi, nu pōte să dea
ceea-ce pretinde partidul independist în
programul său.

Abia cred să nu-se afe în ultimul
moment bărbat de stat maghiar, care să
încerce a înlătura ruptura între domnitor
și națiune. Majestatea Sa e plin de bună-
voință față cu națiunea maghiară, despre
ceea-ce opiniunea publică întrēgă se va
convinge cât mai curînd cu ocaziunea pre-
sentărei noului guvern, care va aduce un
program de guvernare acceptat de Maj.
Sa. Așa sciu, că criza nu s'a rezolvat din
causă, că Maj. Sa voiesce să cunoscă în în-
treg și în amēnunte programul noului gu-
vern pe care contele Tisza nu i-l'a putut
încă presenta cu ocaziunea ultimei sale
audiențe.

Procesul iredențiștilor din Triest.

III.

»Ce scop aveau întrunirile dela »So-
cietă ginnastica« întrebă președintele mai
departe. Suban răspunde că pe la sfērșitul
lui Martie Battistig, Lescovic și Copadoro
au comunicat la o întrunire, că în Italia
cresce mereu mișcarea iredențicică și că
în Aprilie Garibaldi va întreprinde o ex-
pediție la Triest și că se vor recruta vo-
luntari spre acest scop și în Triest. S'au
discutat modalitățile recrutării. Societatea
și-a cumpărat o casă proprie, cu scop ca
membrii să se pōtă întruni negenați.

Suban istorisesece apoi scena cu adu-
cerea bombelor întocmai cum e descrișă
în actul de acuzațiune, apoi la întrebarea
apărătorului Elbogen espune felul cum a
fost ascultat la Triest. Judecătorul de in-

strucție l'a sculat noaptea din somn și l'a interogat pe la meșul nopții, apoi l'a spăriat că va fi închis ani întregi și părinții îi vor muri, fără ca să-i potă vedea.

Președintele întreabă de cele trei prafuri și opresce a se spune în ședința publică numele lor. Suban spune, că el fiind crescut religios, a avut muștrări și a aruncat unul din prafuri în closet. Apoi a ascuns bombele împreună cu Cozzi sub dușumelele garderobei de la sala de gimnastică. Spune mai departe că a fost chemat de Battistig la Udine și că acesta a vrut să-i dea două ulcele pline cu material exploziv despre care spunea că poartă numele de »psalmi gregoriani«. El a refuzat primirea lor și atunci Battistig i-a dat numai o petardă, despre care spunea că nu e primejdiosă. Având muștrări de conștiință din ce în ce mai mari, Suban s'a dus la biserica Capușinilor și s'a spovedit. Preotul i-a spus că trebuie să se retragă cu totul din acea societate și să denunțe cazul poliției. El n'a putut promite aceasta și duhovnicul i-a refuzat deslegarea. S'a dus însă a doua zi și a făcut promisiune solemnă, că se va lăpăda de acea societate și s'a înscris tot-o dată în confraternitatea gregoriană. Capușinul a murit. — Apărătorii se miră de religiozitatea venită așa subit acusatului și găsesc curioasă invocarea spovedaniei, când este știut că duhovnicul nu poate să facă mărturisiri și afară de aceea acel preot a murit.

Din bonurile aduse din Boniccioli, a primit un bloc de 125 bucăți, pe care el le-a nimicit.

La 9 Iulie s'a ținut o întrunire din incidentul evenimentelor din Innsbruck și la această întrunire Petrovič a ținut, că trebuie să se facă demonstrații pe stradă și cu această ocaziune să se întrebuițeze una din bombe. S'a hotărât ținerea unui meeting și aruncarea unei bombe la societatea de gimnastică din Trieste. M'am îngrozit, țin Suban, și am socotit că acesta ar fi ultimul privilegiu. Ca să mă lăpăd de societatea primejdiosă. — La 11 Iulie, cu ocaziunea demonstrației iredentiste am fost arestat.

Ședința a doua s'a deschis la 10 ore (23 Maiu) de către președintele Dr. Feigl, asistat de consilierii Dan, Spitzkopf și Czerny.

Suban spune că la 11 Iulie a fost condamnat la 14 zile arest pentru participare la demonstrația iredentistică, la 14 Iulie s'au făcut perchișiunile cunoscute din actul de acușare, la 15 Iulie a fost detinut, la 13 August transportat în arestul tribunalului din Trieste, țin în Decembrie la Viena.

Apărătorul Breitner propune ascultarea șetului de poliție din Trieste spre a se dovedi că Boniccioli, care s'a sinucis a fost un confident al poliției, un om fără

mijloce de subsistență care au toate acestea cheltuit pe an 10,000 corone și care deși »iredentist fanatic« ținea în curent poliția despre tot ce se petrecea în sferele iredentiste. — Procurorul combate propunerea. Hotărîrea se amână.

Se cetește verdictul consiliului de onoare din Udine publicat în »Gazetta di Venezia« și în care se anunță: 1) Nu este dovedit că Boniccioli ar fi fost agent provocator al poliției 2) Este dovedit că Boniccioli a dat poliției austriace informații, cari au condus la acțiunea judecătorească împotriva membrilor comitetului.

Al doilea acusat Marcel Depaul, neștiind nemțește este ascultat prin interpret. El declară că nu știe nimica de toate faptele, cu care este acusat și că tot ce a mărturisit Suban este fals. Nicădată n'a fost membru în vr'un comitet secret. Cunoșce personal pe Giuluzzi, Menicanti și Fertuga. Unii din ei îi sunt prietini intimi. Dacă aceste persoane aparțin partidului iredentistic, nu poate nici să afirme, nici să nege.

Cu Suban a avut în diferite rânduri altercațiuni. De aici vine ura lui Suban și silința de a-l pune. Depaul vorbește cu foc. Procurorul îl numește comediant. Apărătorul protestează. — Depaul negă tot. Nu e adevărat ce spune Suban despre bombe. Eu nu știu nimica. Suban se confruntă cu Depaul și îi spune în față că era de față când s'au adus bombele. (În public, compus în mare parte din studenți italieni se aude șgomot și huidueli). Suban ținice mai departe: Eu am fost până la etatea mea de 28 ani om cinstit. Mă culcam în fie care seară la orele 9. Numai Depaul m'a dus pe căi rătăcite. (Iaritate ironică în public.)

Președintele amenință cu evacuarea. Unul dintre jurați, Gishhammer, amenință publicul cu degetul și ținice: »Asta totuși e prea mult! Dacă vreți să vă amușați, ești de aici!«

La confruntare Depaul îl apostrofază pe Suban și îi spune »mincinos«. Suban replică: »Er eu voi repeta de o mie de ori, că am spus adevărul.«

În ședința dela 24 Maiu a fost ascultat Giusto Salatei, fost director al societății »Vita dei giovani«. A fost membru din copilărie la societatea de gimnastică. Nu se simte vinovat. Nu-și aduce aminte să fi văzut pe Depaul la societate. Nu știe nimica de vr'un comitet revoluționar și de recrutarea de voluntari. Suban îi spune în față că era prezent și de acord cu ceilalți membri.

Salatei mărturisește că Boniccioli i-a dat și lui un bloc de bonuri, dăr le-a pierdut.

Napoleone Cozzi ascultat tot în această zi spune că în carnavalul din 1904 se ocupa cu planul aranjării unui bal pentru

copii. Eram mai mulți la societatea de gimnastică. Am stat tot timpul la ușă și n'am observat nimica. A doua zi m'a povestit Fumis că e vorba de a recruta voluntari, fără să-mi indice însă scopul. La a doua întrunire n'am mers, căci n'am voit să mă amestec într'o mișcare riscată, mai ales într'un timp când în Europa era pace completă. La stăruințele repetite ale lui Fumis, am răspuns cu refus. Mai târziu am luat parte la câte-va întruniri ademenit de Fumis. Am avut însă un rol pasiv.

Procurorul întreabă dacă a fost vorba de ruperea Triestului de Austria. Cozzi răspunde că a fost vorba de o mediațiune și că Austria va renunța de bună voie la Trieste.

Răsboiul ruso-japonez.

Visita lui Togo la Rosdest wenski.

Din Saseho se anunță următoarele: La 2 Iunie amiralul Togo a făcut o vizită amiralului Rosdestwenski în spitalul de marină de aici. Intrevederea a fost foarte mișcătoare. Intențiunea lui Togo de a-l visita a fost comunicată lui Rosdestwenski cu câte-va ore înainte. În tot decursul convorbirii Togo s'a purtat cu multă modestie. Togo s'a apropiat de pat cu mâna întinsă, pe care Rosdestwenski o strânse plângând și mulțumindu-i pentru-că a venit să-l vadă. Când intră la el Togo, Rosdestwenski s'a ridicat pe pat și cu toate durerile, ce le are, nu s'a plâns cu nici un cuvânt.

Togo a exprimat lui Rosdestwenski simpatia sa, laudând valoarea și curajul soldaților ruși, precum și bărbăția lor la luptă. A urât apoi lui Rosdestwenski o grabnică însănătoșare, spre a se putea reîntoace în curând în patria sa.

Rosdestwenski a mulțumit adânc emoționat și a felicitat pe Togo pentru valoarea și patriotismul flotei sale, adaugând, că nobleța caracterului și a sentimentelor Japonasilor micșorează durerea pe care o simt Rușii pentru înfrângerea suferită.

Cei doi amirați au vorbit englezesce. Togo s'a retras și a părăsit odaia bolnavului în virtul degetelor. Rosdestwenski e rănit în șese locuri și sunt temeri, că va muri în curând.

Cum a fost prins Rosdestwenski.

Ofițerii japoneși povestesc următoarele despre prinderea lui Rosdestwenski:

— Togo a trimis în 28 Maiu a. m. pe mai mulți ofițeri să caute rămășițele flotei adversare. Pe orizont se vedeau mari colonne de fum. Ofițerii au plecat în direcția unde vedeau fumul și în curând observară două distrugătoare, cari mergeau cu mare celeritate. Unul din distrugătoare voia să fugă, dăr vasul japonez l'a împiedecat. Celălalt torpilor nu și-a schimbat direcția, nici n'a răspuns focului japonez. De o dată văzură Japonasilor o viură mișcare pe-un distrugător rus. Echipagiul vasului a ridicat stégul alb și lângă el stégul crucei-roșie. Am întrebat prin semne, în ce stare se află? Ni-s'a răspuns: Vasul

ni-s'a stricat, Rosdestwenski cu statul său major se află pe bord. N'avem apă proaspătă.

Șcirea ne-a surprins. Comandantul nostru a trimis ofițeri pe distrugătorul rus. Un ofițer rus ne-a țin: »Vă rugăm să aveți milă, rana lui Rosdestwenski e foarte periculoasă, și decă-l transportați pe nava d-vostre, se poate să i-se rupă rana și amiralul să moră. Vă rugăm, lăsați-l aici, așa cum este.«

Ofițerii se coborîră în fundul vasului și aflară acolo pe Rosdestwenski zăcând în nesimțire. Starea lui ne-a mișcat adânc și după un scurt consiliu am hotărît să împlinim cererea ofițerilor ruși. Marea era foarte agitată și valurile ei treceau peste bordul vaselor. Noaptea era întunecată, încât nici la trei pași nu se putea vedea. Spre dimineață am observat vasul de rășboiu »Akazi« și l'am înștiințat, că am prins pe Rosdestwenski și că-l ducem în Saseho. Când prizonierii ruși de pe »Akazi« înțelesură, că li-au prins amiralul, o durere grozavă îi cuprinsă și pe bordul vasului s'au petrecut scene sfâșietore.

Correspondentul țiarului »Rus« anunță următoarele din Vladivostok pe urma informațiilor primite de la comandantul vasului »Grosnij«:

— Aflându-ne în apropiere de insula Dargalet, două vase japoneze atacară cele două distrugătoare rusești. »Viedowic« a anunțat pe »Grosnij«, că pe bordul lui se află Rosdestwenski, și l'a întrebat câte noduri poate să facă pe oră? »Grosnij« a răspuns: »Putem să intrăm în luptă.«

Inimicul se apropia și »Grosnij« începă lupta. »Viedowic« arboră stindardul alb și puse lângă el și flamura Crucii-roșie. De-o dată însă o cătă dără se lăsă pe mare și lui »Grosnij« îi era cu neputință să dea ajutor lui »Viedowic«. »Grosnij« își continuă lupta contra distrugătorului japonez cu cea mai mare energie, și în decursul acestei lupte Rosdestwenski fu rănit. Comandantul se scoborî în cajută, ca să i-se amputeze degetul zdrobit, dăr n'a aflat medic și astfel el însuși și-a tăiat degetul. Urcă apoi erăși pe bord și conduse mai departe lupta, care se sfârși cu scufundarea unuia din distrugătoarele japoneze.

Buchet de flori celui învins.

Ministrul de rășboiu japonez a trimis amiralului Rosdestwenski un minunat buchet de flori însoțit de o scrisoare, în care își exprimă admirația pentru curajul ce l'au dovedit amiralul și soldații săi în ultima luptă navală. În fine declară în scrisoare, că speră ca medicii japoneși vor vindeca în scurt timp cele 6 răni ale amiralului rus.

Japonezii tăind drumul Rușilor.

Din Tokio se anunță, că escadra amiralului japonez Uru s'a dus la insulele Filipine, spre a tăia eventual drumul amiralului Enquist, decă acesta ar încerca să se ducă de la Manila la Saigon.

Pacea.

Se vorbește mult despre o apropiată încheiere a păcei între Rusia și Japonia. Șvonurile despre pace însă nu se prea confirmă. »Tageblatt« din Berlin primesce din Petersburg șcirea, că propunerile amicilor

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Telegrafia fără fir pe vaporele românești.*)

Măreția noului vapor »România«, ce a fost botezat la Constanța, și importanța cablului submarin de la Constanța la Constantinopol, ce s'a inaugurat în aceeași zi, n'au împiedecat de a-se admira ingeniositatea telegrafiei fără fir și de a-se aprecia foloșele ce va trage marina noastră din aplicarea acestui sistem de comunicațiune în portul Constanța și de-o camdată pe vaporele românești »România« și »Principesa Maria«.

Modestă prin instalațiunile sale, dăr prin excelența genială în concepțiunea care i-a dat naștere și perfect de folositoare prin serviciile, ce poate aduce, telegrafia fără fir este de sigur una din cele mai de căpetenie cuceriri ce geniul omului a făcut,

*) D-l prof. C. Starostescu a publicat țințele aceste în »Epoca« un articol interesant sub titlul de mai sus, din care reproducem următoarele paginii.

în cești din urmă ani, asupra secretelor naturii.

Inainte de a enumera aceste foloșe pentru marina română în particular și pentru țără în genere, vom da o succintă idee asupra principiului telegrafiei fără fir.

Când aruncăm o piatră într'un lac cu suprafața întinsă, cu toții am văzut, că în punctul unde piatra a căzut în apă, se formază pe suprafața apei o serie de cercuri concentrice de unde, cari se propagă din punctul lor de formațiune, până departe spre marginea lacului. Acestea sunt unde idraulice.

De asemenea când lăsăm să se descarce în spațiu un condensator electric, electricitatea se răspândește în efluvii său unde concentrice, cari ca și undele idraulice, ca și undele acustice său cele calorice, se propagă în spațiu de la punctul lor de generațiune până la infinit. Acestea sunt unde electrice.

Undele acestea electrice, numite și unde herziene, după numele învățatului german Herz, care le-a studiat, înlocuiesc în telegrafia fără fir sirmele său cablurile, prin cari în telegrafia ordinară se trans-

mite curentul electric de la o stațiune telegrafică la alta.

Acastă înlocuire a firelor său cablurilor conducătoare și a curentului ce le traversa prin unde electrice constituie deosebirea esențială între telegrafia ordinară și cea fără fir. Restul este aproape identic în ambele sisteme: un electrogen ore-care și un întrerupător de curent său manipulator, în stațiunea de pornire, un aparat Morse pentru primirea curentului și înregistrarea semnelor lui alfabetice pe o bandă de hârtie, în stațiunea de sosire.

Astfel cum este întocmită și funcționează astăzi, — fără să mai menționăm de aplicațiunile agricole de care e susceptibilă, în scopul prevențiunii căderii grindinei pe culturi — radiografia său telegrafia fără fir oferă însemnate avantaje.

Din punctul de vedere politic, o țără care este înzestrată cu un sistem de radiografie, va putea, mai cu seamă de ar posedea un domeniu transmărin, ca să se formeze exact de tot ce s'ar putea petrece în domeniu, fără ca telegramele să potă fi oprite, denaturate său controlate pe liniile

terestre ale statelor vecine, ce ar putea avea interese opuse.

Din punctul de vedere militar, rășboiul ruso-japonez ne dă ocaziunea de a constata cu prisos marile foloșe ce le trage din radiografie, pentru a nu mai fi necesar să insistăm asupra acestor foloșe.

Privind lucrurile din punct de vedere comercial, nu poate fi tăgăduit folosul, ca să putem fi direct și imediat informați de împrejurările politice și comerciale transmărine, ce pot înfruri asupra afacerilor de comerț.

În ce privește marina, în fine radiografia este o providență. Prin ea, în cas de pericol, un vas poate cere ajutor de la altul său de la portul cel mai apropiat, prin ea se înlătură palpațiunile și închietațiunile autorităților maritime, ale comerțului și ale familiilor echipagiului și călătorilor după un vas așteptat, care nu sosesce la timp; grație ei, călătorul de pe bord în fine poate comunica ținnic cu orice punct al lumii.

Recunoscință decă celor ce au inventat telegrafia fără fir, onore celor ce au aplicat-o la vasele marinei noastre!

De vândare.

O casă în Zărnești sub nr. 580, situată în apropierea pieței în strada principală, foarte acomodată pentru cărciumă, sau prăvălie este de vândare din mână liberă. Casa de locuit constă din 2 odăi, bucatărie de iernă și bucatărie de vară, pivniță. În curte sunt șopuri, șură și grajduri. Curtea este 180° de mare. Grădina foarte bine cultivată cu 80 pomi, mărimea grădinei este de 401 □°. — Amatori de a cumpăra să se adreseze la

Heinrich Bolesch
notar comunal în Ghimbav.

8—3,1772.

Se oferesc spre cumpărare = 17 acțiuni =

dela institutul de credit „Economul” în Clușiu, emisiunea I-a și a II-a cu îndreptățirea de optare la 17 acțiuni din emisiunea a III-a.

Informații mai detaliate se pot afla în cancelaria avocatului **Vasilie Almășian**, Clușiu (Kolozsvár), Unio-utca nr. 9.

1—3,1788.

ANUNȚ.
Un candidat de avocat cu praxă află imediat aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Nicolae Ionescu,
advocat (Caransebeș.)

1782,3—2

Eu

cunosc pentru cultivarea pielii special pentru a curăți fața de pistruși și a dobândi o coloră delicată a feței, săpunul medicinal cel mai bun și cu efect, săpunul probat **Bergmann's „Lilienmilchseife“** (Marca: 2 mineri.) de Bergmann & Co. in Tetschen a/E. Se capătă bucată cu 80 bani, la farmaciile:

VICTOR ROTH la „Ursu”,
FR. STENNER la „Leu”,
JUL. HORNUNG la „Arap”,
E. NEUSTÄDTES, „Schutzengel“
drog. TEUTSCH & TARTLER.
și la farmacia W. LINGNER, în Sighișoara.

in Brașov;

Cea mai bogată baie feruginoasă în acid carbonic și baie de nămol, hidroterapie rațională, **CURĂ** de zăr și lapte.

„DORNA“,
(în Carpații Bucovinei)

stație a căilor ferate, situată la confluența Dornei și Bistriței aurie. Palate monumentale de cură, apaducte din izvoare alpine, canalisație, lumină electrică, cale pentru biciclete, Concerte ale muzicii militare dela Regm. din Bistrița, excursiuni în România, Transilvania și Unguria apropiată, cu trăsura, călare și pe plute. — Succese splendide la: bôle de nervi, bôle femeesci și cele de inimă, la anemie, arteriosclerosă și exodate.

Prospecte gratis.

Informații medicale se pot lua la medicul stabilimentului de băi cons. imp. **Dr. ARTHUR LOEBEL.** 8—10,1749.

Săpun SCHICHT.

Marca: Cerbu séu Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor, prin urmare și cel mai ieftin.

19—0.

Nu conține ingrediente străine vătămătoare.

Se capătă pretutindeni

La cumpărare să se observe, ca pe fie care bucată de săpun să fie numele „Schicht” și una din mărcile sus indicate.

AVIS!

Am onóre a aduce la cunoștința Onoratului public, că am deschis în Strada Vămii nr. 36 . . . . .

Un magazin cu diferite obiecte de sfóră

și anume: Landus pentru popice, traistă de sfóră pentru dús găini, scaune cu rózemuș pentru copii, scaune pentru câmp, légăne, aparate de gimnastică, glenci pentru grădină, traistă pentru târgueli, rețele pentru Laza Tennis, rachets, săculețe, svânturători, coșuri de pescuit, cingători de siguranță, traiste de vênat, funie în totă lungimea și grosimea și totfelul de cingătóre.

Rugându-mă de o cercetare numărósă, sunt cu totă stima

Johann Sterns
măestru de funărie.

4—10,1771.

La prea înalta poruncă a **Maiest. Sale Apost. c. și reg.**

A XXIV LOTERIE de stat c. r.
pentru scopuri de binefaceri comune militare.

Loteria această unică în Austro Ungaria legal concesionată conține **18.898 câștiguri în bani gata** cu suma totală de **512.980 Cor.**

Câștigul principal 200,000 coróne bani gata.

Tragerea urméză irevocabil la 15 Iunie 1905. Un los costă 4 coróne.

Losuri se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafic, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco.

Directia c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

8—10,1755.

În atențiunea Damelor și Domnilor!

Confecțiuni de Dame
Têrgul Inului Nr. 28.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de bărbați
Têrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Dela deschiderea prăvăliilor mele mi-am procurat tot-deuna depositul meu de haine cu bani gata, prin ceea-ce mă află în plăcută situație de a oferî Onor. public favorurile cele mai extreme, mai ales că cumpărătura a doua de primăvară a fost foarte favorabilă și succésă. Depositul meu de haine constă din confecțiuni de ale firmelor indigene și streine din cele mai distinse; se confecționează sub privighierea mea personală, după croiala cea mai modernă din stoffe curat de lână și cu accesoriu de cele mai durabile. — Ceea-ce privesce prețurile, aceste sunt așa de ieftine, încât orî cine se pôte convinge, că cu prețuri așa de favorabile nimeni nu pôte servi. — Fiind-că principiul meu este să fac dever mare cu puțin profit ofer: **garderobă pentru bărbați din stoffe bune** după cea mai din urmă modă cu următórele prețuri:

<p>I Costum în orî-ce coloré, I Pardesiu căptușit cu mătase, I Pantalon, I Vestă de pichet modernă,</p>	<p>la olalată le dau cu 20 fiorini.</p>	
---	--	--

Asortiment mare de haine pentru Dame și bărbați.

Cu totă stima **N. P. GOLDMANN,** magazin de haine pentru dame și bărbați.

PREȚURÎ FĂRĂ CONCURENȚĂ!

Despărțământul pentru Dame.
Têrgul Inului Nr. 28.

Haveloc de Dame	fl. 4 50.	}	și mai sus.
Palton negru modern	fl. 6 —.		
Paletot	fl. 6 —.		
„ de fetețe, copii	fl. 4 —.		
„ de Dame double engl.	fl. 4 —.		

Despărțământul pentru bărbați.
Têrgul Inului Nr. 31—33 în palatul lui Czell.

Pardesiu modern pentru bărbați	fl. 7 50.	}	și mai sus.
Tilster engl. modern double	fl. 8 —.		
Costum modern Sacco	fl. 7 50.		
Haveloc	fl. 6 —.		
Costum de școlari	fl. 4 50.		
Pardisui de copii	fl. 5 —.		
Costume de copii dela 1 fl. 50 cr.			

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătóre.

Tipografia A. Muresianu, Brașov.